

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВЕДІНКИ НА ПОВІТРЯНОМУ СУДНІ

Наразі відповідальність за правопорушення на авіаційному транспорті передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП), Повітряним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами.

Проблематика відповідальності за адміністративні правопорушення в галузі цивільної авіації досліджувалася, зокрема, І.А. Слободською, яка визначає адміністративне правопорушення у галузі цивільної авіації як протиправну, винну (умисну чи необережну) дію чи бездіяльність, що посягає на встановлений порядок управління, діяльності в галузі цивільної авіації та порушує права суб'єктів авіаційної діяльності, інших фізичних і юридичних осіб [4, с. 32].

У КУпАП [1] склад адміністративного правопорушення «Порушення правил поведінки на повітряному судні» передбачений ст. 112, згідно з якою під порушенням правил поведінки на повітряному судні слід розуміти: невиконання особами, які перебувають на повітряному судні, розпоряджень командира судна; порушення правил фотографування, кінозйомки і користування засобами радіозв'язку з борту повітряного судна. Такі протиправні дії тягнуть за собою попередження або накладення штрафу.

Відповідно до Правил повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу [3] поведінка пасажира на борту повітряного судна має бути такою, яка за правилами авіаперевізника не становить небезпеки або не загрожує іншим пасажиром, речам, повітряному судну або його екіпажу. Пасажир не повинен заважати екіпажу під час виконання ним своїх службових обов'язків і має виконувати вказівки командира повітряного судна та екіпажу щодо гарантування безпеки польоту, повітряного судна та безпечного, ефективного і комфортабельного польоту пасажирів. Пасажир не повинен вчиняти дій, що можуть викликати або викликають незадоволення інших пасажирів.

З метою забезпечення безпеки польоту авіаперевізник має право заборонити або обмежити використання на борту повітряного судна електронної техніки, мобільних телефонів, портативної техніки, CD-плеєрів, передавальних пристроїв, у тому числі іграшок

з радіоуправлінням, портативних рацій тощо, за винятком приладів штучного слуху та серцевих електрокардіостимуляторів.

Якщо пасажир не дотримується зазначених вимог, авіаперевізник має право вжити заходів, яких вимагатиме ситуація і які авіаперевізник вважатиме необхідними для недопущення такої поведінки, зокрема обмеження пересування пасажирів у салоні повітряного судна, висадка пасажирів, відмова в посадці на борт повітряного судна в будь-якому пункті за маршрутом повітряного перевезення і передання пасажирів державним органам для вжиття відповідних заходів; відмова пасажирів в подальшому перевезенні.

Якщо через поведінку пасажирів авіаперевізник був змушений вчинити дії, що спричинили додаткові витрати, пасажир зобов'язаний відшкодувати такі витрати авіаперевізника відповідно до законодавства України.

Відповідно до ст.ст. 90, 91 Повітряного кодексу України [2] авіаперевізник має право на підтримання встановленого порядку та застосування заходів стримування щодо правопорушників на борту повітряного судна.

Заходи стримування можуть застосовуватися стосовно осіб, які скоїли на борту повітряного судна, що перебуває у польоті, такі правопорушення: 1) насильство, психологічний тиск або пряме залякування, погроза або умисне заподіяння шкоди, що загрожує життю чи власності пасажирів; 2) насильство, погроза або втручання в дії членів екіпажу під час виконання ними службових обов'язків, вчинення дій, що можуть призвести до втрати екіпажем можливості з виконання своїх службових обов'язків; 3) свідомо вчинене пошкодження повітряного судна, обладнання; 4) надання неправдивої інформації, що може призвести до загрози безпеці повітряного судна; 5) невиконання законних вказівок або інструкцій членів екіпажу, що віддавалися в інтересах безпеки або підтримання порядку на борту повітряного судна.

Заходи стримування застосовуються у разі, якщо інші методи відновлення порядку на борту повітряного судна виявилися неефективними, і полягають у тимчасовому обмеженні дій і свободи пересування порушника, унеможливленні проявів фізичного насильства або психологічного тиску з його боку стосовно інших осіб, які перебувають на борту повітряного судна під час виконання польоту.

Авіаперевізник може відмовити в подальших перевезеннях на будь-який строк фізичній особі, яка будучи пасажиром його авіарейсу, вчинила дії, що становили загрозу безпеці повітряного судна або людей.

Отже, захист пасажирів, членів екіпажів повітряних суден забезпечується комплексом заходів авіаційної безпеки. Кожен пасажир на борту повітряного судна стає учасником специфічних правовідносин, пов'язаних із виконанням встановлених вимог у сфері авіаційної безпеки, за порушення яких правопорушник несе відповідальність відповідно до чинного законодавства. На нашу думку, зважаючи на збільшення кількості адміністративних правопорушень на авіаційному транспорті, доцільно запровадити більш дієві санкції, ніж передбачені ст. 112 КУпАП.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 груд. 1984 р. № 8073-Х (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 20.10.2021).
2. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text> (дата звернення: 20.10.2021).
3. Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу: затв. наказом Державної авіаційної служби України від 26 лист. 2018 р. № 1239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#Text> (дата звернення: 20.10.2021).
4. Слободська І.А. Відповідальність за адміністративні правопорушення в галузі цивільної авіації. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2018. № 3(48). С. 29-35. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.48.13177>.